

2. ZPRAVODAJ

65. Loutkářské Chrudimí | sobota 2. 7. 2016

Úvodník nechutně pozitivní

Vážení a milí!

Píšu tenhle úvodník na trávníku u náhonu za divadlem a jde kolem Kuba Vašíček. Ptá se mě, co píšu, tak odpovídám – a on praví: „Co taky jinýho, u vody.“ Takže je to vlastně možná taky natrávník, těžko říct.

Nevím, jestli to tak máte taky, ale mně je v poslední době nějak ouzko ze světa. Důvody jmenovat nebudu, každý si určitě snadno domyslí – anebo přijde na nějaké svoje. A teď jsem přijel na Chrudim a nějak to ze mě padá. Ne proto, že bych pro samé divadlo zapomínal myslet na věci kolem, ba skoro naopak: často mi to divadlo otevírá svět z nových úhlů pohledu, a to není vždycky zrovna utěšlivé. (Drobná odbočka, abych udělal reklamu něčemu, co reklamu nepotřebuje: jděte na μSputnik, to je zároveň obrovská radost z divadelnosti a zároveň obsahem docela znepokojivá věc.) Včera jsem třeba viděl několik skvělých inscenací ze ZUŠek, a vidět ty spousty skvělých mladých lidí, kteří umí tvořit a přemýšlet, je nějak uklidňující: i když by časem mohlo být všelijak, nebudeme na to sami a nebude nás málo. Na závěr žamberského kousku To víte, Afrika se zpívá, že máme být rádi, že žijeme v Evropě, což je týden po britském referendu možná až nečekané politikum. Myslím, že můžeme být taky rádi, že se tak nějak navzájem máme. Já aspoň teda rád jsem. A když už teda z chrudimského mikrokosmu беру inspiraci k náhledu na svět jako takový: došel jsem k tomu, že se oprav-

„Co bude zejtra,
budem řešit zejtra.
To je tak strašně daleko...“

(Tomsa Legierski)

du může stát, že člověk přijde o nějakou životní jistotu. Neznamená to ale, že zase neobjeví nějakou jinou. Takhle třeba v pizzerii na náměstí překopali jídelní lístek a zmizelo to skvělé carpaccio, na které jsem loni chodil celý festival. Když jsem ho oplakal, zkusil jsem si dát burger. Dělal skvělejš: se sušenými rajčaty, rukolou a pancettou. Takže taky dobrý.

Opodál sedící parta z DAMÚZY teď řešila, jak si zítra poradí s jediným párem klíčů od svého místního bytu. Jeden z nich, přední český performer, prohlásil cosi, co bych si dovolil vytknout jako takové chrudimské ponaučení do života. Takovej pěkněj citát. Dáme to sem do nějakýho pěknýho rámečku, vysázený nějakým pěkným kýčovitým písmem, jak se to s citátama dělává. Ať si to pak můžete vystřihnout a dát na ledničku. Ať se vám líbí.

Michal Zahálka

Těch 26 Loutkářských Chrudimí, co jsem na radnici, splývá v příjemný prázdninový čas

Rozhovor se starostou města Chrudim Petrem Řezníčkem.

Jak důležitou akcí Loutkářská Chrudim pro město je?

Za 65 ročníků je tento festival amatérského loutkářství s Chrudimí již neodmyslitelně spjat. Jeho věhlas je znám nejen po celé České republice, ale jako nejstarší festival svého druhu je vnímán také v Evropě. Přínosné a významné pro město bezesporu je, že se díky této akci dostává do povědomí lidí. Co je však neméně důležité, festival po mnoho let zodpovědně plní jednu ze svých hlavních funkcí, neboť nabízí Chrudimákům a dalším návštěvníkům města možnost strávit a užít si příjemný počátek prázdnin.

A jak vnímají festival obyvatelé města?

Myslím, že lidi tento festival baví, o čemž svědčí hojná účast na všech akcích, které ho provází.

Připravilo město pro návštěvníky festivalu něco výjimečného?

Festival organizuje NIFOS-ARTAMA Praha a město Chrudim prostřednictvím Chrudimské besedy. Na přehlídce se představí nejlepší čeští loutkáři. Vedle toho proběhnou v rámci inspirativních vystoupení i představení profesionálních divadel. Asi hlavní hvězdou festivalu bude loutkář a mim Roberto White z Argentiny. Chybět ale nebudou ani večerní koncerty populárních hostů. Asi by však nebylo správné, kdybychom jejich výčtem připravili návštěvníky o malá překvapení.

A jak vidí město budoucnost festivalu a podpory jemu?

Pokud mohu mluvit za město Chrudim i Pardubický kraj, tak podporu určitě má. Nakonec je i jednou z aktivit v rámci Tváře Pardubického kraje. Pan hejtmán je mu příznivě nakloněn, což se promítlo také ve vyšší finanční dotaci pro letošní jubilejní ročník. A město bude v podpoře festivalu jistě pokračovat i nadále. Samozřejmě bude důležitý také postoj Ministerstva kultury České republiky a organizace NIPOS-ARTAMA.

V průběhu vašeho působení na radnici jste měl možnost zažít již několik ročníků, utkvěl vám některý na paměti?

To je velmi těžká otázka, protože za 26 let jsem zažil v souvislosti s Loutkářskou Chrudim mnoho zajímavého. Třeba setkání s panem ministrem Pavlem Dostálem, který s neodmyslitelnou šálkou na krku jeden z ročníků našeho festivalu navštívil.

A vzpomínáte na nějaké představení, které jste viděl? Já osobně se díky LCH setkala s několika skvělými inscenacemi (mj. Poslední trik Georgese Mélièse, Planeta Egg! nebo loňské Metamorphosis). Viděl jste také něco, co na vás tak silně zapůsobilo?

Asi vás v odpovědi zklamu, ale nedovedu si opravdu vybavit to, co mne v daný okamžik pobavilo. Těch 26 Loutkářských Chrudimí, co jsem na radnici, splývá v příjemný prázdninový čas.

Jaký máte vztah k loutkovému divadlu?

Jako malý kluk jsem pár představení viděl a těšil se z nich (asi jako každý malý zapálený divák). V dospělosti jsem každoročně zhlédl nějaká představení právě v rámci Loutkářské Chrudim.

A máte letos vybrané některé divadelní představení nebo večerní koncert? Podle čeho si případné představení vybíráte - vyhledáte si informace o souboru, inscenaci, přečtete si nějakou divadelní

kritiku, dáte na doporučení od přátel nebo se zkrátka vydáte do divadla a necháte se překvapit tím, co uvidíte?

Co se týká výběru představení, tak to je jistě náhodný výběr. Doprovodné koncerty, tak dnes vím, že na 100% Žlutý pes, Jaromír 99 a Mlask.

A kromě koncertů, co si z programu letošního festivalu nenecháte ujít?

Určitě zahájení. :-) Ale vážně, zatím nevím. Nicméně nepochybuji o tom, že něco vyberu, protože je opravdu z čeho.

Chodíte do divadla pravidelně? Jaký typ případně upřednostňujete?

Pokud mi pracovní vytížení dovolí, tak ano. A pokud si mohu vybrat, upřednostňuji dramata, avšak nepohrdnu ani operou či baletem.

Navštěvoval jste někdy dramatický kroužek?

Ne, nikdy. Já byl spíše potrefen sportem. Jen někdy v páté třídě jsem bojoval s Bezručovou Ostravou v okresním kole recitační soutěže. Víím, že jsem „nemlčel a svaly mi fakt v železo neztuhly.“ :-)

A měl jste možnost si loutkoherectví alespoň vyzkoušet?

Ano, měl. Před lety, když jsme v čínském Dongguanu předávali starostovi města jako dar loutku Kašpárka, tehdy jsem mu ukazoval, jak se loutka vodí. Další čerstvou zkušenost mám z minulého týdne, kdy jsem v Muzeu loutkářských kultur předváděl komisařům UNESCO, kteří byli na kontrole Národního geoparku, jak se s loutkou „amatérsky“ pracuje.

Jistě jste v Číně s Kašpárkem sklídl velký úspěch. Měl jste možnost během své návštěvy vidět čínské divadlo?

V rámci programu pobytu to možné nebylo, ale loutky jsou v našem Muzeu loutkářských kultur. Viděl jsem vodní loutkové divadlo z Vietnamu, které na mne zapůsobilo.

V rámci festivalu se koná celá řada seminářů, lákalo by vás se do nějakého přihlásit?

Z časových důvodů asi ne. A hlavně tomu zase až tak nerozumím.

Jaká byla vaše oblíbená pohádková postava, když jste byl malý?

To už je dávno – vlastně s „Loutkárnou“ jsme na tom stejně. Ale tipuji, že to byl nějaký rytíř a bezesporu hvězda českých loutek, letos devadesátiletý Hurvínek.

Jakou další chrudimskou událost by si neměli lidé nechat ujít?

Určitě bych jim chtěl doporučit shlédnutí 3D modelu města, který je umístěn v Muzeu barokních soch a 24. Bienále Mezinárodního festivalu akademických sborů IFAS 2016, které se bude konat už tuto sobotu 2. července od 14.30 v Muzeu barokních soch.

Co byste vzkázal účastníkům festivalu?

Že přeji všem loutkářům, návštěvníkům města i nám chrudimským, abychom první červencový týden prožili v přátelství a dobré pohodě.

Moc vám děkuji za rozhovor a budu se těšit někde v hledišti na viděnou.

Dlouhý, Široký a Bystrozraký

Convivium ZUŠ F. A. Šporka, Jaroměř

Ona trojí repetice dokáže velmi snadno nudit

Soubor Convivium při ZUŠ F. A. Šporka se utkal s klasickou pohádkou *Dlouhý, Široký a Bystrozraký* podle K. J. Erbena. Cením si toho, že známý příběh tvůrci divákům odvyprávěli velmi sdělně a čistě, kupříkladu bez snahy o vděčné parodické rádooby variace. Přitom však inscenaci zdaleka nechybělo koření humoru v podobě drobných textových i inscenačních „zcižováků“ (práce s vahadlem nad scénou, okamžité usnutí pohádkových postav atd...). Ba naopak, přítomný humor a nadhled a zároveň přesný, entusiasmem nabitý herecký projev celého souboru považuji za největší devízy inscenace.

I díky tomu mohl rýpavější divák snáze přimhouřit oči nad problémy, které inscenaci místy působí její výtvarná složka. V iluzivním kukátkovém prostředí se totiž hraje nejen s marionetami (král, princ, princezna), ale také s trikovými manekýny (DŠB). Manekýnům však mnohem více sluší odkryté neiluzivní vodění. Kontrastní zapojení manekýnů do marionetového iluzivního kukátka přinesl jak řadu vtipných i významotvorných loutkových momentů (Dlouhý nad úrovní kukátka), tak občasné klopotnosti, které obtížnost takového vodění s sebou zákonitě přináší. Možná by stálo za to z takových situací udělat čitelně rovněž záměr a fór.

Jednu věc bych však – být tvůrcem inscenace - určitě zvážil. Všechny pohádky založené na principu tří opakujících se situací, v případě DŠB tří nocí, kdy mají hrdinové uhlídat princeznu, si s sebou tradičně nesou jeden problém. Ona trojí repetice dokáže velmi snadno nudit a popravdě, ten pocit jsem měl i v případě zmíněné pasáže v DŠB. Osobně bych asi zvážil buď zapracovat na větší gradaci, postupném zrychlení oněch tří scén, nebo naopak zkusil naplnit každou ze scén novým scénografickým překvápkem, nečekaným řešením... Vždyť i Širokého tloustnutí máme (výtvarně) touto dobou již předem prozrazené z předchozího průběhu děje, takže zde dojde jen na zopakování již jednou viděného...

Vít Peřina

Dlouhý, Široký, Bystrozraký a Loutkohraví

Na úvod by se slušelo pro pořádek poznamenat, že následující text se týká *Dlouhého, Širokého a Bystrozrakého* v jaroměřském provedení. Začne ale tak nějak od lesa, snad mu to bude prominuto. V současném (nejen) činoherním divadle posledních let je velká móda tzv. live cinema – jedna nebo více kamer snímá dění na jevišti a to se živě přenáší na projekční plátno či obrazovku, kterou sledují diváci v sále. (Před dvěma lety jsme to ostatně měli možnost vidět na Chrudimi v loutkové podobě v izraelské *Planetě Vajíčko*, v Čechách s touto technologií pracuje například režisérka Petra Tejnorová.)

Já jsem měl loni v berlínské Schaubühne možnost vidět inscenaci *Zakázaná zóna*, kterou stvořila vůbec asi nejvýraznější představitelka této metody Katie Mitchellová – a několikrát jsem si na to odpoledne v Medu vzpomněl. Mitchellová v celých dlouhých pasážích nechapává zastřený pohled na herce a my sledujeme především práci divadelní techniky, která je pro onen filmový přenos schopna věrohodně napodobit třeba i jízdu vlaku metra.

Zdá se mi, že v *Dlouhém, Širokém a Bystrozrakém* uvažovali Jaroměřští tak trochu podobně: perspektiva

klasického loutkového divadla s oponkou a portálkem se tu po chvíli pootočí, když princovu chůzi po točících schodech odehraje zavřená opona a nad portálkem „samohybný“ pohyb vahadla. Od té chvíle začíná být dění kolem scény stále častěji zrovna tak důležité jako to, co se děje na ní, a řadu akcí přehrají vodiči zdánlivě v pouhém „výkonu služby“, aniž bychom skutečně viděli na loutky, které vodí. Je symbolické (a myslím, že nikoliv náhodou), že se tohle přenesení pozornosti z loutky na vodiče děje zrovna v příběhu o tom, jak tři dobří podivíni dělají nezištně všechnu práci za někoho jiného – což inscenace v závěru výrazně akcentuje.

Už pro tuhle výsostně divadelní úvahu a metaforu přetékání významového pole mimo zdánlivě jasně vymezený kukátkový výřez pokládám *Dlouhého, Širokého a Bystrozrakého* za velký zážitek. A to ještě nemluví o tom, že to i jinak je s gusem, dovedně odehraná, vtipná a zábavná inscenace. Ale to jste všichni viděli, tak se o tom zmiňuju jen na okraj, že ano.

Michal Zahálka

Odposlechnuté hlasy lidu

- ➔ Mně Jarčina práce většinou baví, takže jsem tohle očekával.
- ➔ Herš!
- ➔ Představení od Jarky Holasové mně nikdy nezklame.
- ➔ Přejde mi, že tyto klasické pohádky jsou už ohraný. Ale bylo to hezky zpracovaný.
- ➔ Líbilo se mi, jak se to prokládalo hudbou.
- ➔ Dobře zpracovaný.
- ➔ Bylo to svižný.
- ➔ Taková pohádka. Znáám úplně stejně namluvené cd. Umím nazpaměť každé slovo.
- ➔ Bylo to fakt docela vtipný.
- ➔ Přišlo mi, že hezky zpívali.
- ➔ Vrků vrků vrků vrků vrrrkůůů.

Pár slov se souborem Convivium ZUŠ F. A. Šporka, Jaroměř

Kdo tento námět přinesl?

Jarka nám přinesla pohádkový příběh od K. J. Erbena, se kterým jsme pak jako soubor společně dál pracovali.

Co vás na hraní této klasické pohádky baví?

Nás baví i příprava. Přemýšlet nad tím, jak inscenaci udělat, připravit, aby všechno fungovalo.

Jak dlouhá byla příprava inscenace?

Zkoušeli jsme celý rok. První půl rok jsme dělali z větší části loutky.

Takže jste si i loutky sami vyráběli?

No, s menší pomocí Jarky.

Kdo vám skládal písničky, které v představení zazněly?

Písňe skládal pan Dvořáček, náš učitel na kytaru v ZUŠ.

Kar

To víte, Afrika

EsTeNaToMaj, ZUŠ Petra Ebena, Žamberk

Chvála ZUŠ

Je první den prázdnin, ale jen pro některé. Divadlo EsTeNaToMaj prezentuje svoji práci, a jak jsem viděl i společnou zábavu, tady v Chrudimi. Věru že dobře. Zpívají, hrají, komunikují s diváky. Podle programu čtyřikrát za sebou. Klobouk dolů. Hrají jednoduchý příběh o tom, jak se v Africe snaží jeden druhého sežrati. Loutky animují velice precizně, občas si pomohou „zcizovákem“ blízkým jejich vrstevníkům. Jejich hravost je zjevná. A zjevné je, že herci vědí, co na jevišti konají. Celá inscenace vlastně působí ukázněně, někdy až moc. To příkládám snaze naplnit text. Ale když přijde na zpívání, tak svázanost mizí a herci působí příjemně uvolněně.

Celá inscenace působí jako celek. Možná by stálo za to podpořit vyznění příběhu a pohrát si s dynamikou. Dovolím si tvrdit, že s takovouhle partou to půjde samo.

Vít Brukner

Naše Afrika

Radujme se Češi, že žijeme v Evropě. V Africe žije spousta zvířat. Nevýhodou je, že vás skoro každé chce sežrat. Tak nás Žamberští navnadili, že se něco dozvíme o Africe a dozvěděli jsme se hodně o sobě, o soudobém člověku naší kultury. Tedy, samozřejmě ne o sobě, ale o těch některých ostatních. O sebestředných narcistních papoušcích (a nepříliš chytrých, snadno zneužitelných umělcích), vychytralých opicích i krokodýlech, kteří chtějí všechno jen sežrat, i o hnutích porozumění a vzájemné lásky a jak to s nimi dopadá. Ta ironie a do jisté míry sebeironie inscenátorů je příjemným principem, takže nevádí, že hlavní příběh občas ustupuje do pozadí dalším motivům a zásadní sdělení – vejce je tajemství, je třeba ho chránit a čekat, co se z něj vylihně, neboť to je naše budoucnost – je sice budováno, ale nakonec přehledně sděleno shůry kýmsi moudrým. Představení plyne svižně, s vtipem a lehkostí, s citlivou a přesnou animací výtvarně povedených loutek, i herecká stylizace při vytváření postav je na tak mladé aktéry pozoruhodná. Hudební a pěvecká složka také funguje bezvadně a nečivte se, když vám ústřední melodie utkví nadlouho v hlavě. (Já si ji po Svitavách zpíval ještě týden a už je tam zas.) Závěr vyznívá optimisticky, nakonec jsme tady schopní nějak koexistovat a třeba i něco vytvořit, nebo alespoň nechat žít. Snad to bude hodné. Jó Afrika.

František Kaska

Odposlechnuté hlasy lidu

- ➔ Bylo to zajímavý, trochu krátký, dějově možná málo srozumitelný... ale hezky zpívaný, pěkný hudební doprovod.
- ➔ Bylo to hezky propojené tou hudbou. Líbilo se mi, že si každý držel charakter.
- ➔ Krásné loutky a práce s nimi. Dobrý hudební doprovod.
- ➔ Mně se to líbilo, všechno.
- ➔ Krokodýl lezoucí po stromě, to se jen tak nevidí.

Je dobrý se o něco starat

Za souborem jsem přišel po prvním hraní a v šatně jsem je zastihnul, jak zašívají loutku krokodýla, protože se mu vyvalilo břicho. Prý je to recidivista a je třeba ho dávat do kupy téměř po každém hraní...

Vy jste na Chrudimi poprvé?

Tomáš: Jako soubor ano, já jsem tu byl loni na semináři.

Terka: A já jsem tu loni hrála, ale s jiným souborem.

Jak se vám tu hrálo?

Natka: Je to příjemné prostředí.

Tomáš: Na Malé scéně je dobrý vzduch, ta klimatizace je fajn.

Terka: A hrát pro divadelníky je dobrý, oni se umí smát.

Jak jste přišli na předlohu?

Tomáš: To nám napsal Karel Šefrna spolu s Olinou [Strnadovou – pozn. red.]. Je to podle knihy, ale je to jen hrubá předloha.

Mája: Oni to napsali už před dvěma lety, pro jiný soubor.

Terka: Ten se ale rozpadnul a my si říkali, že je to škoda, a tak jsme to dali dohromady.

Tomáš: Proto jsme taková nesourodá skupina, od 11 do 18 let.

Vy jste vznikli kvůli tomu textu?

Terka: Přesně tak.

Tomáš: Jsme poskládaní z různých ročníků ZUŠky.

Jste rádi, že jste v Evropě, když už o tom zpíváte?

Mája: Ano.

Natka: Oni tam jsou ty nemoci a tak.

Ester: Bylo by zajímavý si to v Africe vyzkoušet, ale je asi lepší být v Evropě.

Terka: Když to vzniklo původně, tak ještě ta krize v Evropě vůbec nebyla, ale když jsme to začali zkoušet, tak jsme přemýšleli, jestli tam tu písničku máme nechávat.

Co bylo tedy nakonec v tom vajíčku, co by se z něj vylihnělo?

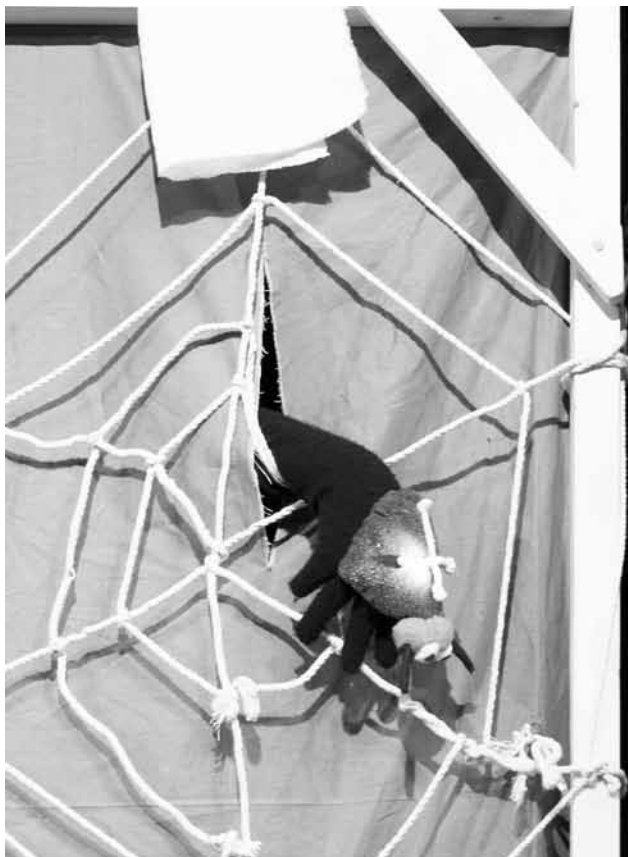
Ester: O tom právě máte přemýšlet!

Tomáš: Na jiných přehlídkách to někomu vadilo, že se nakonec nic nevylihnělo.

Terka: To je metafora naděje a toho, že je dobrý se o něco starat.

Dobrodružství Pavouka Čendy

Spolek loutek Loutkino, Brno

Pavúk a kukučka

Brniánsky Spolek loutek Loutkino naštudoval dramatisáciu knihy Pavla Čecha *Dobrodružství Pavouka Čendy*. Jednoduchý príbeh o priateľstve zobrazuje kukučku z hodín a pavúka, ktorí si navzájom zachránia život. Kukučka najprv vystraší zlodēja, ktorý chce zabiť pavúka, pavúk potom krátko pred zrútením domu vyslobodí kukučku. Tvorcovia jej obsah „zrýchlili“, a tak búranie domu nastane bezprostredne po návšteve zlodēja v ich spoločnom, ľuďmi opustenom príbytku.

Inscenácia začína mimoriadne nádejne. Vďaka dobre vymyslenej scéne (paravánu, na ktorom je okno, kukučkové hodiny aj pavúčia sieť) a až profesionálne pôsobiacej animácii, vzbudzuje veľké očakávania. Postupne sa však odhaľujú jej problémy.

Prvým problémom je dramaturgia. Text má niekoľko závažných momentov a to hrozbu smrti postavy. To je, samozrejme, hraničná situácia ako stvorená pre vznik dramatického napätia. Tu však prichádza nemotivovane – ako „schválnosť“. Zlodej prišiel so zámerom ukradnúť niečo cenné, no povie si, že zabije pavúka, na ktorého narazil. Nie v sebaobrane, či preto, že mu zavádzal. Ale „len tak“. Na druhej strane – kukučka zlodēja vystrašila až tak, že skočil z okna na vysokom poschodí a s najväčšou pravdepodobnosťou tento pád neprežil. (Má to byť pre diváka poučné? Zaslúži si za pokus o krádež až taký trest?)

O tom, ako sa Pavúk a Kukučka zachránili z práve sa rútiaceho domu sa znova dozvedáme z projekcie. Je opäť významovo jasná, dobre, so striednosťou a vkusom pripravená. Režisér Radomír Prokop dal v celej

inscenácii veľký priestor projekcii. Ide však o bábkovú inscenáciu hranú deťmi, preto by mohli dostať priestor účinkujúci a situácie stvárniť na javisku. Ak by aj chcel režisér použiť projekciu a nie bábkovú, mohli tieto výjavy zobrazovať deti prácou napr. so spätným projektorom (tzv. meotaron).

Mätúci je klavirista sediaci bezprostredne vedľa paravánu. Do deja však nie je zakomponovaný ani na scéne „priznaný“. Hudba, ktorá evokuje zvuk hracej skrinky, počas jednotlivých situácií nestrieda svoje nasadenie ani emocionalitu.

Je tu aj priestor pre ďalšie režijné cizelovanie situácií a ich ujasnenie. A to najmä pri výstupe zlodēja. Podľa videného sa však zdá, že Radomír Prokop a jeho spolupracovníci a spolupracovníčky majú na to všetky predpoklady, predovšetkým disponovaných mladých hercov a herečky.

Lenka Džadíková

Odposlechnuté hlasy ľudu

- ➔ Zaujala ma psychedelická predstavení – zabitá zlodějka, zemětřesení, černobílé projekce.
- ➔ Je to hrozně miloučké, ty děti jsou moc šikovné.
- ➔ Cvakalo to, mělo to takovýto filosofický to. Zbavování se starých věcí je téma.
- ➔ Bylo to milé a krátké. Jen si nejsem jist, nakolik to vymýšlela děvčata a nakolik to bylo nuceno režii.

Poetika a logika

Spolek Loutkino zůstal při inscenování poetického příběhu Pavla Čecha věrný svému jménu. Úvodní a závěrečná pasáž příběhu pavoučka Čendy byla vkusně provedena počítačovou animací, takže jsme jako v malém kině mohli pozorovat, jak kolem starého opuštěného domu vyrůstá sídliště a ryze filmovými postupy jsme pak byli vtaženi do nitra domku. Pak se osvětluje scéna, na paravanu sledujeme každodenní (spíše každonoční) počínání pavouka. Je hrán rukavicovým maňáskem, což umožňuje jeho pobíhání, natahování hodin a odstraňování prachu (nevím ovšem o tom, že by pavoukům nějak zvlášť vadil). Také loví mouchy skokem, ačkoliv má utkanou velkou pavučinu, tedy je otázka, zda jde opravdu o křížáka (soudím dle křížku na zádech), který toto neumí. Navíc celkovým vzhledem připomíná spíš klíště. Ale dost lekcí z biologie. Není to jediná nelogičnost příběhu. Nastává dramatická situace – do (starého opuštěného) domku se vloupe zloděj a snaží se mezi harampádím najít něco použitelného. Zloděj je hrán živou dětskou herečkou a situace inspirovala tvůrce k vytvoření etudy s náznaky klauniády. Dívka je šikovná, hra vtipná, ale jde o odlišný žánr a příběh se nijak neposouvá. Pak začnou zloději vadit pavučiny a chce pavouka rozmáčknout (zase nechápu proč). Ohrožení života Čendy a zásah ku-

kačky, která pak následným dnem přijde o svůj domek (hodiny) a funkci je nicméně nejsilnějším dramatickým momentem představení, jenže není přesně nazázováno, uhráno. Zloděj vypadává oknem. Nelogicky padá několik sekund, třebaže šlo o malý domeček mezi paneláky, ale tvůrci se asi nechtěli zbavit možného humorného vyznění (jenže po tak dlouhém pádu musel být patrně mrtvý, to není úplně k popukání a poetice příběhu to také neodpovídá). Závěrečné bourání domu a odlet kukačky, která byla ztrátou hodinového domečku vlastně osvobozena, s pavoučkem vlajícím na vlákně za ní je působivý obraz, opět provedený počítačovou animací, takže se oblohou vracíme k prostředkům použitých v úvodu. Celé představení je doprovázeno naživo výraznou syntetickou hudbou připomínající xylofon, kde hudebník podporuje poetičnost či dramatickост situace harmonickým a disonantním variováním základní melodie, bohužel ve stejném tempu. Celý pokus o vyprávění jednoduchého příběhu, sdělení tématu potřeby přátelství a pomoci a rozehrání motivů života zapomenutých je sympatický a má řadu hezkých momentů. Sjednocení či jasné odůvodnění prostředků, posílení vztahu mezi postavami a odstranění nelogičností by ale inscenaci pomohlo.

František Kaska

Jan za chrta dán

ZIP, ZUŠ Chlumeck nad Cidlinou

Loutky byly jednoduché, čitelné

V anotaci se dočteme, že si dívčí soubor ZIP ze ZUŠ z Chlumce nad Cidlinou zvolil pro svou novou inscenaci pověst z chlumeckého kraje a prozkoumávání hry s marionetou. Soubor dospěl k formálně čistému tvaru, jak ovšem bývá u souborů pod vedením Romany Hlubučkové obvyklé. Jednoduché loutky, okostýmované dřevěné špalíčky složené v marionety, byly čitelnými jevištními postavami.

Scéna z krabic zdatně užitá v jednotlivých obrazech byla doplněna drobnými, většinou plošnými znaky prostředí. Šikmým položením krabic vznikl terén pro putování ke zlé čarodějnici Moreně. Využitím a zabydlením „interiéru“ krabic vznikla chýše čarodějnice.

Dívky velmi soustředěně hrály prostřednictvím loutek. Škoda jen, že hraní s loutkami na zemi ve Spolkovém domě nebylo pro diváky ve vzdálenějších řadách dostatečně viditelné.

Příběhu o křivdě, odvaze a odpuštění chyběla, bohužel, dynamika. Aby mi bylo rozuměno: různým situacím byla způsobem hraní a intonací přikládána stejná váha. I proto se v představení témata, charakterů jednotlivých postav a pro pověst důležité významy, ztrácely. Cesta k čitelnějšímu tvaru zajisté není ve změně způsobu herectví, ale v propracování jednotlivých situací. Těžko říci, zda se tak stalo proto, že šlo o již čtvrtou reprízu v tomto dni, nebo proto, že klíčové situace nebyly dostatečně vystavěny a propracovány a zanikly tak v proudu představení. Příběh by byl možná pro diváky jasnější.

Tomáš Volkmer

Válčující energie

Setkání se souborem ZIP z Chlumce nad Cidlinou byl zážitek; když jsem se zeptal, kdo by chtěl mluvit, vystřelil les rukou a nakonec jsem měl možnost mluvit s celým souborem naráz. Energie, která z holek i po odehrání čtyř představení sršela, byla válčující. Naslouchají si a vzájemně se neustále přerušují. Téměř po každé větě se jako na povel všechny rozesmějí. Rozhovor byl sice s několika děvčaty, ale vlastně jen s jedním hlasem souboru.

Co se vám na příběhu nejvíc líbí?

Všechny ty smrti!!! Že je to takový drastický, to je super. Původně jsme chtěly horor, tak tohle bylo první, co tomu bylo podobný. Podobný hororu jo? Ale vždyť tam jsou taky smrti.

Jak dlouho jste na tom pracovaly?

Strašně dlouho! Od začátku školního roku. Holky, to není pravda, od ledna přece (zásah vedoucí Romany Hlubačkové). No já nevím. My jsme měly hrubou verzi brzo a pak jsme to dlouho dodělávaly. Takže to vlastně doděláváme ještě teď. Třeba dneska jsme tam dodaly jeden moment – jak koukají na jelena shora.

Kdo vyráběl loutky?

Všichni! Všichni jsme to dělali dohromady. Teda my jsme je jenom voblíkaly. A vlasy jsme dělaly. Vyráběl to Štěpán Vávra.

Nejoblíbenější moment?

Když Kráska s Ondřejem lezou po skále, jak tam na sebe spadnou. Jak se na konci boří ta sluj, to je napínavý. Jak Rychlán umírá a Sosnomil takhle zvedne ty ruce nahoru. Nám se vlastně líbí všechno. Celý je to hezký.

jj

Odposlechnuté hlasy lidu

- ➔ Loutky se mi moc líbily, práce s nimi mi přišla v pohodě, navíc když ty holky byly tak mladé.
- ➔ Bylo to dlouhý, zdálo se mi, že tam je spousta zbytečných slov a nadmíra přestaveb.
- ➔ Já jsem usínal, ale oni za to nemůžou...
- ➔ Blikačka na kolo v jeskyni!!!
- ➔ Podle mě holky moc nevěděly, co dělají, diváci se několikrát smáli nedokonalostí, za které mladé herečky nemohly.

Jan na epický skřípec napnut

Vždycky mě těší vidět divadlo, kterému jde v první řadě o vyprávění příběhu. V případě chlumecké inscenace *Jan za chřta dán* je to zvlášť výrazné: soubor si vybral lokální pověst, proslavenou rodákem Václavem Klimentem Klicperou, a výrazové prostředky volí tak, aby se všechny zákruty a zvraty daly účelně sdělit. Účinkující mladé dámy mají nesmírně příjemnou jevištní energii, loutky jsou ve své jednoduchosti a výtvarné strohosti půvabné a důvtipné, zrovna jako náznaková krabicová scéna. Bezpochyby tedy (přínejmenším u mě) převládá příznivý dojem, jenže...

Jenže se mi nezřídká zdálo, jako by se vyprávělo až zbytečně překotně. Jako by loutky někdy skoro nedostávaly prostor, protože dialogy obstarají všechno posouvání příběhu za ně.* Je jasné, že látka je to nesnadná, že těch dějových faktů, kterými je třeba diváka provést, je hodně. Stejně ale mám dojem, že by bylo dobré se ještě častěji v toku příběhu zastavit a tvořit dramatickou situaci – tak, jako se to na několika místech Chlumeckým znamenitě daří. Ve chvílích, kdy do toho epického tvaru přijde ryze divadelní nápad, je představení nejpůvabnější: onen rafinovaný skřípec budiž příkladem.

Na dopolední repríze se v jednu chvíli panoš Jan jednou rukou z onoho skřípce omylem uvolnil. Dívka, která v bílých rukavicích představovala hlídajícího pavouka, se jala nedostatek napravovat – a zůstala při tom ve své pavoučí roli. Klobouk dolů: je vidět, že soubor umí myslet v situaci a v každé chvíli dobře ví, co, kdy a jak chce sdělovat. I proto pokládám tvorbu téhle skupiny za mimořádně nadějnou a těším se, s čím přijdou příště. A možná už to je úvaha trochu za rohem, ale nad Janem mě napadlo, jak podnětným příspěvkem do debaty o tom, zda se má vyjednávat s únosci a teroristy, tenhle příběh vlastně je. Díky za to.

Michal Zahálka

* Nechme stranou, že v Chrudimi to bylo paradoxně svým způsobem ku prospěchu věci – Spolkový dům je svým uspořádáním hlediště a jeviště pro divadlo, které se vesměs odehrává ve výšce kotníků, vysloveně nevhodný; problémy s výhledem jsem měl i jako celkem vysoký člověk sedící v první vyvýšené řadě, dětské diváci v řadách bez elevace museli být úplně ztraceni.

Nahlédli jsme...

do semináře R - Cesta kolem pohádkového světa

Po stopách indiánů

Když jsem se ptala jedné z lektorek, kde můžu seminář navštívit, přišla mi odpověď: „Budeme se pohybovat i venku. Jestli budete chtít, počkejte v parku vedle zdravky. Nevoďte, budu v roli.“ Sedám si tedy v určený čas na určeném místě pod strom a čekám.

Ze zamyšlení mně vytrhne divný hluk. Zpoza keře vyběhne vystrašená indiánka, kterou s chvilkovým rozestupem sleduje dlouhý had dětí a rodičů. Ozývají se dětské výkřiky. „Mami, ona se nás bojí. Neboj se nás! My ti nic neuděláme.“ Přidávám se ke skupince a společně se vydáváme za prchající indiánkou. Přichází chvilka napětí. „Ona se zastavila! Něco nám chce říct.“ Všichni si sedáme a pozorujeme snahu navázat s neznámou kontakt. Učíme se indiánský pozdrav a děti si vyrábí čelenku. Během chvilky, ve které rodiče dětem při výrobě pomáhají, se neznámá indiánka přibližuje a všem ze své čelenky daruje ptáčí pírka. Obdarovaným dětem se rozzáří oči, jako kdyby právě dostaly největší poklad. Na závěr výpravy je sehrána indiánská loutková pohádka O pyšném netopýru.

Po této výpravě se všichni vracíme do třídy zdravky, děti dostávají obrysy loutek z představení, začínají je vybarvovat a já mám chvilku na rozhovor s jednou z lektorek Klárou Bednaříkovou.

Jak bude seminář dále probíhat? Jakou máte koncepci?

Každý den děti s rodiči navštíví jednu zemi, kam se přepraví různými dopravními prostředky. Potkají postavu z té země, která začne vyprávět svůj příběh. Takovou pohádku dané země. Cílem je si vytvořit přenosné loutkové divadlo z krabice, do kterého si budou každý den, na základě vyprávěných příběhů, děti vyrábět svoje loutky. Tak si mohou kdykoliv pohádku znovu přehrát.

Podle čeho jste vybíraly navštěvované země a postavy? Čerpáte z nějaké předlohy?

Velkou inspirací byla fiktivní postava cestovatele Jana Jantara, kterého trápí, že v Česku všechny pohádky už zná. Chceme dětem představit i pohádky z jiných zemí. Vybraly jsme si: Jižní Ameriku, Japonsko, Norsko, Indii, Anglii. Ty jsme si s Luckou rozdělily a každá jsme si našla pohádky a bajky dané země. Nejlepší jsme vybraly a s těmi pracujeme.

Počítáte s tím, že se budou do aktivit zapojovat i rodiče?

Když se rodiče zapojí, jsme rády. U některých jsme překvapeny, některé aktivity jsou spíš pro děti, ale když se do nich zapojí všichni, je to skvělé. Když jsme se přepravovali dopravními prostředky, přepravovali se i rodiče, když si děti balili kufr na cestu, všichni jsme si nakreslili výkres, co bychom si měli vzít s sebou.

Jako vedoucí semináře jste napsané dvě, ale dnes jste seminář vedly ve třech. Jak to tedy je?

Nakonec jsme opravdu tři. Do semináře se nám přihlásilo poměrně dost rodin, tak se k nám připojila naše spolužačka Tereza Agelová, která studuje na JAMU dramaturgii.

Kar

Martin Brada Plachtík

Štrúdl?

Ne, raději
hanswurst!

Nahlédli jsme...

do semináře D - Autorsko-dramatizátorského

Důležité je, aby to divákům chutnalo

První číslo zpravodaje jsme otevřeli rozhovorem s Michalem Drtinou, který má na starosti skladbu programu Loutkářské Chrudimi, nebo-li dramaturgii. U dramaturgie, kterou práce na nové inscenaci začíná, zůstaneme ještě i v tomto čísle. Seminář D s názvem autorsko-dramatizátorský, vedený Luděkem Richtrem, se věnuje dramaturgii a přemýšlení nad předlohou, textem, první verzí autorské dramatizace. A my jsme do něj nakoukli, abychom vám podali zprávu, jak to v takovém semináři probíhá.

U „kulatého“ (reálně hranatého) stolu sedělo pospolu deset účastníků a lektor semináře Luděk Richter. Všichni přihlášení jsou režiséři, vedoucí, nebo členové amatérských loutkových divadelních souborů a dětských divadelních souborů z České republiky až na Ivu Zikovou, která na tento seminář zavítala až z amerického Washingtonu D.C., kde pravidelně jednu hodinu týdně vyučuje český jazyk děti místní české minoritní skupiny pod hlavičkou Slavik American Sokol. Na semináři je podruhé. Jiní u Luděka začínají, další jej absolvují již potřetí, počtvrté... po desáté i dvanácté a x-té. Po úvodním vzájemném seznámení a osvětlení harmonogramu celého semináře (který text který den), se skupinka začala věnovat prvnímu dílu - pohádce K. J. Erbena Dlouhý, Široký a Bystrozraký. Přemýšlení nad látkou, o které všichni zúčastnění debatují, předpokládá její znalost. Seminaristé přinášejí nejen vlastní dramatizaci, či první verzi scénáře, ale také předlohu. U „DŠB“, jak seminaristé pro rychlejší komunikaci pohádky říkali, se zabývali kompozicí a kladli si otázky „Proč se v ní děje to, co se v ní děje?“ „Jaké jsou její postavy: princ, Dlouhý, Široký a Bystrozraký a princezna?“ a „V jakých fázích překonávání nástrah se v rámci děje nacházíme?“ Kolektiv se, vycházející z modelu Aristoteléské jednoty místa, času a děje ve struktuře dramatu, zabýval místem, časem a dějem. Přesněji, kde všude se příběh odehrává, kdy, respektive v jakém časovém sledu, a co se v něm děje. Hodný čas byl věnován psychologickým aspektům pohádky. Zejména co reprezentují postavy Dlouhý, Široký a Bystrozraký. Seminaristé ponoření do hlubin psychologie shodli se na „skrytých vlastnostech prince, které v něm dřímají a pro danou chvíli je v sobě našel a aktivizoval“. Nesmí se však zapomenout na to, podotkl lektor, že „princ stále zůstává tím aktivním činitelem“. Psychologickému výkladu nešla ani princezna. Tedy to, proč je zakletá. „Jak by to bylo možné vyložit?“, ponoukal Luděk přemýšlejší spolusedící. Padaly názory jako „má svoji hodnotu“, „čeká na toho pravého, který si ji zaslouží“. S podivem většina přijala fakt, že i věž, s jejími točitými schody, do které si jde princ vybrat svou nastávající, má psychologickou podstatu. Luděk osvětluje, že jde o erotický symbol. Podstatným zůstává, což zdůrazňoval, že „my, jako inscenátoři, bychom to měli na počátku

všechno vědět, ale není třeba to takto stavět divákovi.“ A toto „vědění“ připodobnil tvorbě dobrého jídla. „Kuchař by měl vědět, jaké ingredience do jídla namíchal, aby lidem chutnalo. Neměl by vařit nahodile. Ale není třeba, aby konzument všechno přesně identifikoval.“ Čímž plodnou diskusi uzavřel.

Po kratičké přestávce se všichni jali besedovat nad textem druhým. K dispozici měli předlohu z pera Jany Kašové Ošklivá princezna, první verzi dramatizace jednoho ze seminaristů a mohli zhlédnout i filmovou verzi. Luděk, pro počáteční vklouznutí do příběhu, přečetl stručný obsah, který sám napsal. Zároveň upozornil, že je pro tvůrce případné dramatizace či adaptace dobré si napsat obsah, jelikož si při takovémto psaní tvůrce uvědomí podstatná dějová fakta a příběh zestruční. Nutno poznamenat, že Luděk Richter je velmi dobře připravený lektor (dokonce zhlédl avizovaný film). I seminaristé jsou velmi dobře přichystáni. A to nejen v tom, že mají všechny texty nastudované, ale ti, jichž se to týká, mají otázky k textu předem sesumírované. Debata se proto odrazila rovnou od podoby princezny Pepičky, která je v předloze popisovaná jako škaředá. Odvinulo se zajímavé povídání spojené s tématem pohádky. Vystalo téma: „Co je krása?“ „Jaká je tedy princezna Pepička, o které se v textu hovoří jako o škaředé až ohyzdné?“ Padají slova jako „dobrá“, „laskavá“ a „pro druhé“. Důležitým připomenutím lektora pro všechny okolosedící pak bylo, že hlavní postavu utvářejí i její protiklady. V tomto případě její sestra Zlatuška. Co však diskutéry zaměstnalo na velmi dlouhou dobu, bylo řešení otázky čarovného elixíru na její zkrásnění, který jí jednoho dne nabídne kouzelník. Je to dlouhou dobu po svatbě se slepým Vítkem, který ji vnímá srdcem a pro něhož je krásná vnitřně. Debata se neuzavřela a dnes bude pokračovat. Můžeme doufat, že podněty seminaristů budou vodou na dramatizační mlýn dramatizátora. Mimochodem, princezna Pepička čarovný elixír věnuje svému slepému manželovi Vítkovi. Vítek po jeho požití vidí. Pepička se mu stále líbí, jelikož její krása je uvnitř.

HAV

DONÁŠÍM, DONÁŠÍŠ, DONÁŠÍME

Na koho? Na své semináře, přece! Hledáme v redakci špehy, kteří by nám bonzovali, co pěkného dělají se svými lektory. Jak postupovat? Stačí si vymyslet supertajnou přezdívku, aby vás nikdo nepoznal, sepsat krátkou zprávičku a nejlépe každý den nám ji přinést k oknu do redakce. Odměna vás nemine!

Agenti ze seminářů

Seminář X

/pan kripl XXX/

Sešli jsme se v 10:00 ve Hvězdě modré, která se otvírá až v 10:30. Než bylo 10:30, už jsme v sobě měli 3 piva ve Hvězdě modré a hezky jsme si poklábosili o Ámosovi. Zítra bude piv víc, neboť bylo víc představení.

Seminář M

/HUSTÝ, ŘITKÝ/

Sraz jsme měli v 8:30 ve zdrávce. Lektorky byly příjemné, ale mám pocit, že u každého semináře je napsáno od kolika do kolika let je, u tohoto bylo od 10–13 let, a to, že jsme se tam sešli se sedmi-letými kluky, neschopnými si cokoliv napsat, velmi držovalo náš program.

Seminář G

/káč/

Ústy Petra Borovského nám bylo představeno jak maňáskové divadlo obecně, tak přes dvacet jím přivezeným maňásků z plzeňských dílen. Zadání už pak bylo prosté: Hrajte si, blbněte, zkoušejte!

Maňásci sami k tomu přeci jen vybízejí.

Diskuse

Před půlnocí se v konferenčním sále MEDu odehrála první diskuse o představeních hlavního programu - tato setkání, jak upozornil moderátor Jakub Hulák, si nekladou za cíl hodnotit vidění, ale hovořit o inscenacích jako o studijním materiálu. U prvního diskutovaného představení souboru EsTeNaToMaj *To víte, Afrika* se řešily především dvě stránky – herecká a technická úroveň a rozostřenost témat. Lenka Dzadíková spolu s dalšími diskutéry z řad lidu vyzdvihla funkčnost a jednoduchost výpravy, Martina Hartmanová velmi ocenila práci s loutkou a radost z hledání možností loutky, vesměs se mluvilo o herecké práci jako o svižné, přesné, vtahující, hezky vypointované, mnohokrát zazněla óda na pečlivý timing a temporytmus představení (proti tomu Dzadíková je názoru, že se občas mělo tempo zpomalit a dát větší prostor rozehrání situace). Při diskusi o tématu představení se nedošlo ke shodě, zdali to bylo o násilí, o tajemství, o smíru, o tom, co převyšuje člověka, o Africe či Evropě. Co se stalo s vajíčkem a co znamenalo, to zůstalo hádankou (jediné absolutní řešení nabídla Eva Spoustová s teorií o vejci Tyranosaura Rexe, který požere zbytek zvířat).

Jako druhá přišla na řadu inscenace souboru Convivium *Dlouhý, Široký a Bystrozraký*. Diváci ocenili loutkové fóry, třeba loutkového prince, neschopného vybrat si princeznu ne-loutku, také považovali za příjemnou a bavící energii, s níž herci přistupovali k představení. Problémy se objevily ve výkladu pohádky – někdo považoval pohádku za nehratelnou kvůli pasivitě prince, někdo zase tvrdil, že pokud je princ interpretován jako pasivní, mění to étos původní pohádky (Dlouhý, Široký a Bystrozraký jsou jeho vnitřní síly, které v sobě princ probudí svojí láskou, nejsou to vnější žoldáci) – a právě pasivita prince někomu překážela. Strhla se debata o holičkářích jako symbolu či paralelním příběhu. Vít Brukner otázky o étosu a symbolech nepotřeboval řešit, „to byl normálně rokenrol, jak se jim tam kejvaly ty vahadla, já si to užil“. Vít Peřina považoval za problém marionetové iluzivní kukátko, v němž se pohybuje více typů loutek, často neschopně, navíc překračují rám kukátka bez zjevného řádu. Vedoucí souboru Jarka Holasová se na konci diskuse přiznala, že při zkoušení poprvé zjistila existenci takových překážek, jakou je třeba... osobní limit herce.

Další na řadě, představení *Jan za chřta dán* souboru ZIP, začalo smutnou poznámkou – ve Spolkovém domě se hrálo na zemi a údajně tři čtvrtiny diváků díky nedostatečné elevaci neviděly, o čem se hraje. Když se našli diváci z té šťastné čtvrtiny, diskutovalo se dobré technické zvládnutí vodění loutek, proti čemuž stál dojem secvičnosti a oddělení herce od loutky, nedostatečný vztah děvčat k dění v rovině marionetek. Postupně se docházelo k pojmenování tohoto problému: i vedoucí souboru považuje inscenaci za scénickou ilustraci legendy, tlak na slovo a rozpad dramatické postavy vůbec nepovažuje za chybu, naopak se to odvíjí od inscenačního přístupu (to se potvrdilo i výjimkou – hopsání jelena při honu bylo naprostou symbiózou herce a loutky, ale beze slova). Tomáš Volkner na závěr vytkl malou akcentaci událostí – vše se neslo ve stejné důležitosti a rychlosti, dostaveníčko Krásky a Jana i smrt starého krále, nebyly zrychleny méně důležité úseky.

Poslední představení *Dobrodružství pavouka Čendy* souboru Loutkino vzhledem k pořadí nedostalo takový prostor jako předešlá, nejvíce toho řekla Lenka Dzadíková, na jejíž recenzi vás odkáži, abych neopakoval něco, co jste četli jinde. Mimo její podstatný příspěvek se mluvilo především o nedramatičnosti textu – a jediná dramatická situace při pokusu o Čendovu vraždu nebyla dostatečně vytěžená. Nesouvislost příběhu projekcí a příběhu pavouka spolu s nedostatečným dějem dokonce podnítilo slova o „nesouvislém sledu událostí, kde není, co hrát“. Vít Peřina upozornil, že se jedná o první díl trilogie, o expozici světa a poetiky, tedy že v předloze se drama nevyskytuje záměrně.

O tom, jak se štrůdl táhnul městem

Pro mě se loutkářský štrůdl začal vinout už v dopoledních hodinách, kdy jsem se dala do řeči s jednou místní prodavačkou: „Vidíte, jsem místní a vůbec nic o festivalu nevím. To je tedy ostuda.“ Začala jsem jí vyprávět jak LCH funguje, co všechno se na ní dá vidět a hlavně co všechno zažít. Byla příjemně překvapená, a přes prvotní důvody proč na festival nemá čas, se ptala, kde že je vyvěšený program a jestli se dají někde koupit lístky. Její reakce mě upřímně potěšila. Nevím totiž jak vnímáte prostředí mimo festivalové dění vy, milý čtenáři, ale já mám už několikrát rok pocit, že žijeme tak trochu ve festivalové bublině: obchody se o víkend zavírají, ve Zdravé výživě si pro jistotu berou na celý týden dovolenou a kdo si nekoupí víno ve vinotéce do sobotního poledne, ten má až do pondělí smůlu. Byla jsem proto mile překvapená, kolik lidí se na včerejší „štrůdlování“ na náměstí sešlo. Bylo velké horko, tak lidé čekající na průvod, kopírovali dopadající stín budov a na dálku se snažili zachytit aspoň něco málo z představení, které na rozpáleném náměstí hrálo Loutkové divadlo Kozlík (mimořádně stáli na valníku za přistaveným traktorem Zetorem 25 A, což se mi na tom líbilo úplně nejvíce). „Nechoť na sluníčko, dívej se ze stínu.“ okřikuje děti starostlivá babička. „Takový

krávovinu jim vyprávěj, no hrůza!“ prohodí otrávený dědeček. Holt horko nikoho nebaví a tak ani divadlo nemá šanci. „Hele, už rozdávají mávátka, to už bude průvod.“ „Podívej na toho bolševickýho Kašpárka, nic takovýho jsem v životě neviděl. Šereda jeden.“ zaglosuje dědeček a jde svižným krokem pro mávátka. Pak už se za doprovodu bubeníka, Kašpárka a Čerta dáme do pochodu. Docházíme v houfu k Alfě, kde nás čeká nepovedená „one man show“. Ze syntáku hrají Village People s písní Y.M.C.A. a marioneta se dává do tance. Když se po několika minutách nápadu nemění, lidé se pomalu začínou trousit dál směrem k náhonu. Za divadlem už čekají netrpělivý Bombardáči, dětský kolotoč, řetízkač, občerstvení, suvenýry, stín, zábava. Chrudimští se konečně promísí s účastníky festivalu a všichni začínají za rytmů gytár hrozit, skákat, kornoutit se a blížencovat imaginární zmrzlinu na plnou čempurku. Bombardáči po chvíli své vystoupení pozastaví, aby došlo k slavnostnímu zahájení 65. Loutkářské Chrudimi, ale přerušení je to velmi krátké – jejich malí fanoušci si žádají své. Štrůdl se dopek. Některé jeho kousky tedy nebyly úplně moc vydařené, ale ten poslední stál za to!

maz

Šla bych se inspirovat ještě jednou

Inspirativní představení O bílé lani Divadla Drak bylo rozhodně inspirativní a to v mnoha směrech. Pokud bych si pro sebe chtěla pojmenovat, co jsem viděla, tak úžasný koncert, vtahující vyprávění příběhu (moderně řečeno storytelling), vystavěnou atmosféru, přesný světelný design, vše v šedobílé (precizně vystříhané kostýmy z mnoha odstínů šedi), stínohru. Slyšela jsem verše oblíbeného básníka Jana Skácela. Uvědomuji si důsledné držení žánru. Step. Nad čím jsme chvíli v kolektivu přátel debatovali, byl s nadsázkou vedený vstup dvou bavičů, kteří přicházejí popřát princezně k jejím patnáctým narozeninám. Vnímali jsme ho jako určité vytržení z držení způsobu vedení příběhu. Otázky se týkaly spíše délky a odchodu bavičů do publika. Co dodat? Šla bych na to klidně ještě jednou.

HAV

Radostný výbuch divadelní sopky

Divadlo jednoho herce má tu výhodu, že se při jeho provozování nemusíte ohlížet na čas svých kolegů. Prostě sbalíte „jeden“ kufr, nasednete do auta a jedete hrát. O co jednodušší je organizační stránka sólových projektů, o to náročnější je dokázat zaujmout publikum. Nabídnout mu něco, co bude moci ocenit – ať už po stránce výtvarné, obsahové nebo tzv. „energetické“ – protože divadlo je o té energii především. A právě dostatek vnitřní síly a divadelního kouzla v sobě bezesporu má Dora Bouzková, která v pátečním inspirativním programu pod hlavičkou Loutek bez hranic dvakrát zahrála *Příběhy malé Lupitiny G*. Na stolku a posléze s malou papírovou krabicí na bříše dokázala bavit děti skoro hodinu. Jako hold svým mexickým předkům jim přiblížila princip „dne mrtvých“, při němž mexický dušičkový pes přivádí duše zemřelých na chvíli zpátky na svět.

Marionety, které pro svou hru ve spolupráci s výtvarnicí Magdalenou Kodérovou zvolila, už od počátku evokují lidské kostry a posléze se divák dozví, že tenhle příběh se opravdu odehrává v záhrobí. Tedy tam, kde skončila jedna velká rodina poté, co jejich dům zalila 2. února 1942 láva z rozbouřené sopky. A od toho momentu Dora už otevřeně rozvíjí svůj černý humor, při kterém např. odhalí pokojíčky všech členů rodiny, tedy jednotlivé hroby s kříži. Když divák přistoupí na to, že tohle rodinné dění, včetně dětského dovádění, které tak důvěrně známe, se odehrává na onom světě, začne Dora vyprávět pohádku – známý příběh o kohoutkovi a slepičce. Podle verze bratří Grimmů, z níž vycházela, není nenasytný kohoutek, ale slepička, které se její chtivost stane osudnou: než kohoutek sehnal vodu, ležela slepička bez dechu v ořeší. Na její poslední cestě ji postupně doprovázejí myšky, liška, vlk, jelen a slon, a ti všichni se při překonávání řeky utopí. A sám kohoutek se pak žalem utrápí.

Mohlo by se zdát, že tato na první pohled morbidní pohádka plná mrtvol, odpravovaných s jakýmsi „cynismem“, není vhodnou látkou pro malé diváky. Ale je tomu právě naopak. Děti už poměrně brzy téma smrti přitahuje a potřebují se s ním vyrovnávat. A způsob, který nabízí Dora Bouzková, tj. nahlédnout na smrt jako na něco, co je běžnou součástí života, co je nutné přijmout, na co je možné podívat se i s odstupem, dokonce s humorem, ale plným citu, je pro přiblížování tohoto náročného tématu skutečně dobře zvolenou cestou.

Děti sice v průběhu představení možná nevěřicně komentují některé momenty, zároveň je však znát, že příběh přijímají a hltají, že je opravdu nenásilně zasvěcuje do něčeho podstatného, a to s velkou energií, vnitřní pravdivostí, nepodbíživě a při tom populárně (např. zvolený jazyk je dětem velmi blízký, protože ho samy používají). Úsilí Dory Bouzkové je po skončení představení ještě završeno tím, že si děti mohou vyrobit své vlastní plošné papírové loutky s magnetem, které Dora při hraní také využívá. Tím jakoby děti skutečně přijaly a přistoupily na celou její hru o smrti.

Výbuch sopky se v tomto případě stal skutečně pozitivním výbuchem tvůrčích schopností osobité herečky a režisérky.

S nadšením dítěte

Na scéně na roli papíru sedí pán, celý v bílém. Kradmo mrkne směrem k publiku a usměje se. Téměř ihned v tu chvíli si získá dětské publikum a po celou dobu představení už ho nepustí. Je skutečně úžasné, jak rychle si malé diváky Radim Vizváry získal – pohled do polorozsvíceného sálu na tetelící se rozesmáté diváky byl mnohdy velmi zábavným doplňkem samotného představení.

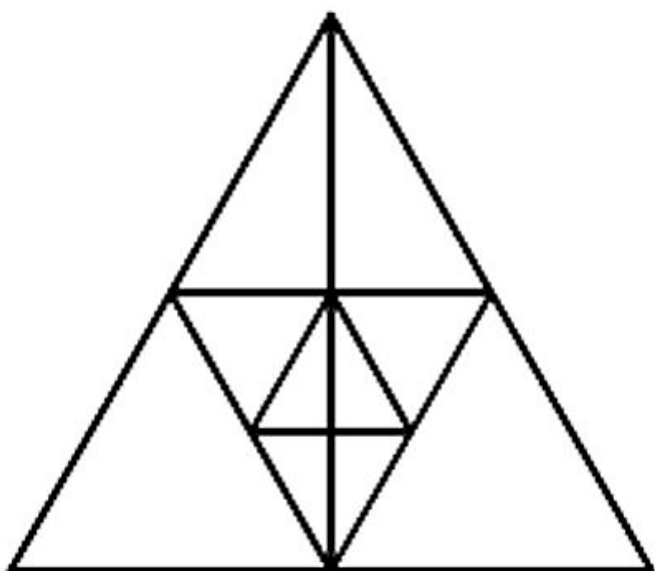
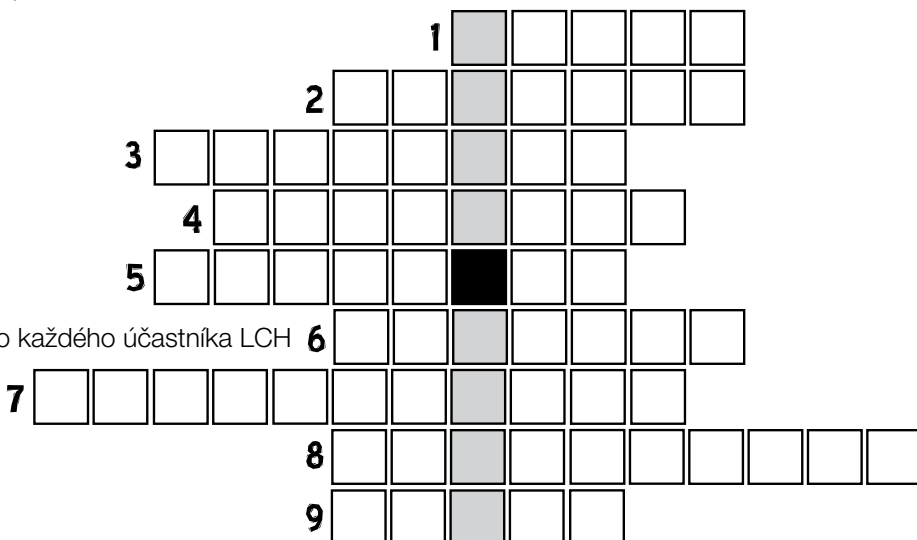
Na scéně mezitím pán v bílém valí roli papíru sem a tam, kutálí se na ní, rozházený papír zkouší žvýkat, pak z něj muchlá různé tvary a postavy, až mu z toho vznikne chlapeček, titulní *Pejprboj*. Ten pak interaguje se svým vodičem a prochází různými situacemi, někdy komičtějšími, jindy zase snově poetickými.

Vedle již zmiňovaného Vizváryho velkého vnitřního zápalu stojí za zmínku i výborně zvládnutá práce s tělem, promítající se i do vedení papírové loutky, např. když vlastníma nohama vede nohy Pejprbojovy. Je pravda, že kriticky vzato inscenace nic zvlášť objevného nepřináší. S papírem se pracuje tak, jak by člověk čekal, že by se s ním mohlo pracovat a těch pár principů muchláni a vytváření papírových bytostí, se kterými se setkáme hned na začátku, není po zbytek inscenace nijak obohaceno, rozšířeno či vygradováno. Svým způsobem je Vizváry v *Pejprbojovi* opravdu jenom děčko, které si na scéně hraje s papírem. To sice možná nemusí každému divákovi stačit, ale já si vzpomínám na loňský rozhovor s Berndem Ogrodníkem, když mi říkal, že dívat se na hrající se děti je to nejdokonalejší divadlo, co může být. A tak mě během představení žádné takové kritické myšlenky nenapadaly a s dětsky přítroblým úsměvem na rtech jsem se nechal příhodami papírového kluka strhnout. A za to dík.

Kdo si hraje...

Luštěnina

- 1 | Typ loutky (ideální pro rakvičkárnu)
- 2 | Jeden z trpaslíků
- 3 | Kašpárkův ruský bráška
- 4 | Zdejší pan starosta
- 5 | Tento rok se nese v jeho znamení
- 6 | Zařkadlo přivolávající čerty
- 7 | Nejdůležitější interpunkční znaménko každého účastníka LCH
- 8 | Tradiční loutkářovo obydlí
- 9 | Čím musí loutkář myslet?

Na obrázku vidíte obrazec – Trojúhelníky. Dokážete tento obrazec nakreslit jedním tahem tak, abyste po nakreslené čáře nešli vícekrát? Tento obrazec již není tak jednoduchý, ale pokud zapřemýšlíte, tak se vám to určitě podaří. Pro všechny případy ale samozřejmě najdete řešení v příštím čísle.

ZTRÁTY A NÁLEZY

Včera večer v Pippichu,
nalezen byl šnuptychl.
Zelený je a pěkný,
tak si o něj řekni!

(V redakci. Tedajakože jestli je tvůj,
jinak ne.)

Jazykozlam na tento den

Svišť sice svisle visel.

Zasvištěl svišť, slyšel sysel.

.....

Originální placky, otvírák na pivo i přívěšek na klíče s motivy LCH.
No nekupte to na památku..
K zakoupení ve foyer divadla, ceny mírné.

Loutkocaching

Kešky úspěšně hledáte, už si k nám pro odměny chodíte...

Dnešními oceněnými jsou Simon Štibor, Eva Palečková, Adam Poláček, Terezie a Jan Kolářovi, Lucie Bociánová, Julie a Mia Hlaváčovy, Tereza Truhlářová, Lenka Beková, J&J a Milánek.

Celofestivalovka

Nad hlavou zelená klenba.

Jednodenní keška

Vlajka vzhůru letí. Dobrou noc, studenti.

Je to velká výzva

Rozhovor s Kateřinou Leškovou-Dolenskou, šéfredaktorkou časopisu Loutkář.

Od minulého roku jsi novou šéfredaktorkou časopisu Loutkář, který roky vedla Nina Malíková. Co to pro tebe znamená?

Je to velká výzva. Letos je to přesně deset let, co mi vyšel v Loutkáři vůbec první článek, a tím začala moje tovaryšská léta v redakci pod laskavým dohledem Niny Malíkové. Věděla jsem tedy, „do čeho jdu“, a že je to – i vzhledem k sáhodlouhé tradici tohoto časopisu – ohromný závazek. Každopádně jsem za tu šanci směřovat časopis podle svého velmi vděčná. Ale stejně jako by nebyla Loutkářská Chrudim bez Michala Drtiny, nebyl by bez něj ani Loutkář. Je to právě on, kdo dohlíží na finanční stránku časopisu a trpělivě vyplňuje jeden grant za druhým.

V prvním čísle, které by bylo možné považovat již za „tvé“, jsme si nemohli nevšimnout významných změn. Jaké máš jako šéfka plány, vize, předsevzetí, co se týká podoby a obsahu Loutkáře?

Asi nejmarkantnější změnou je změna periodicity, Loutkář teď vychází čtyřikrát ročně s podstatně navýšeným počtem stran, což nám umožňuje věnovat se nejen celé sféře loutkového divadla (kterou jsme nově rozšířili i o pravidelné informace o dění ve světě animovaného filmu), ale i vybraným tématům, která pro mě tvoří nosnou páteř každého čísla. Pro letošní ročník jsem záměrně zvolila zkoumání, kam se loutka vydává mimo hájemství loutkového divadla – najdeme ji nejen v oblasti nového cirkusu (viz číslo 1/16), ale i na činoherních jevištích, kterým se věnujeme v právě vydané dvojce, s třetím číslem prozkoumáme vztah loutek a hudebního divadla a ve čtvrtém se chceme ptát, co je to vlastně ta „alternativa“ a jak je to s loutkami v rukou tanečníků. Třeba nám tenhle exkurz napoví, kudy se současně loutkářství ubírá. Mám pocit, že jsme svědky velmi dynamických proměn ve vnímání toho, co vlastně loutka a loutkové divadlo je, a na semináři, který uspořádáme během letošního Přeletu, chceme pro tuhle proměnu hledat i adekvátní odbornou terminologii.

A co se plánu a vizí týče, je jich spousta. Předně jsem si vědoma dluhu, který máme vůči zahraničnímu loutkářství, o němž píšeme spíše nahodile. Příští ročník Loutkáře bych tedy chtěla pátrat, jak se daří loutkám mimo naši republiku. A také doufám, že vydáme další číslo v angličtině a podaří se nám zařadit mezi recenzovaná periodika.

Jaké jsou dosavadní reflexe na první číslo?

Zatím převažují kladné ohlasy z domova i ze zahraničí, z čehož mám pochopitelně obrovskou radost. Jen mě asi tři čtenáři upozornili, že nám v prvním čísle chybí na straně 64 popiska u páté fotografie, což mě utvrdilo v tom, že je práce mého týmu skutečně pod drobnohledem.

Jak ty sama jsi s ním spokojená?

My perfekcionisté to máme těžké, vždycky s trémou listuji novým číslem a děším se, kolik chyb mi uteklo. Ale rouhala bych se, kdybych tvrdila, že s novou podobou spokojená nejsem. Domnívám se, že jsme na dobré cestě, a potvrzuje to i čtenářská odezva.

Máš přehled, kolik lidí si časopis přečte? Někjaké statistiky? A svůj ideál, co se týká velikosti této skupiny čtenářů?

Loutkář vychází v nákladu 500 kusů a více než polovina zamíří k předplatitelům. Byla bych pochopitelně ráda, kdyby se nám čtenářská základna časopisu rozšířila, a snad tomu atraktivnější podoba napomůže. Co se našich virtuálních platforem týče, stále nám narůstá čtenost webu a na Facebooku už máme přes 900 fanoušků. Do budoucna máme ambice stát se skutečným „loutkářským centrem“ a poskytovat na několika frontách informace o všech podobách loutkového divadla.

Ted, když se stal Loutkář čtvrtletníkem, jak plánuješ zaznamenávat aktuální dění v loutkářském oboru? Myslím premiéry ve statutárních a nezávislých divadlech, dění v oblasti amatérského loutkového divadla, a tak dále?

Jak jsem říkala, téma je jenom jednou částí čísla, jeho pevným základem, který by měl čtenáři nabídnout zvolenou problematiku v širším kontextu. Zatím se mi daří a doufám, že i nadále bude, získávat autory i ze sféry mimo loutkové divadlo, kteří mohou přinést mnoho inspirativních postřehů. Recenze nových premiér nebo třeba reportáže z festivalů stále zůstávají součástí časopisu, ale dovoluujeme si ten luxus propojovat je s rozhovory s tvůrci, můžeme také recenzovat více inscenací jednoho týmu najednou... Naše pracovní motto by mohlo vlastně znít „hledání souvislostí“. Každopádně pro rychlejší aktuální publicistiku je vyhrazen náš web, což je sesterská podoba tištěného časopisu, která publikuje informace s „kratší životností“, informace databázového typu (data premiér, jubilea loutkářských osobností, přehledy konaných festivalů), pozvánky na premiéry, krátké glosy z premiér, festivalové blogy, rozhovory... A pro nejrychlejší zprávy je určen náš facebookový profil, který se snažíme denně aktualizovat. Nabrali jsme si toho na bedra opravdu docela dost.

Co tě v uplynulé divadelní sezoně šokovalo? V dobrem i nedobrem.

Ať přemýšlím, jak přemýšlím, žádný obrovský otřes nebo šok se pro mě v téhle divadelní sezoně nekonal. Jen odchod Kristiny Beranové mě opravdu zaskočil.

HAV

Program 2. července 2016

Malá scéna DKP | 9 a 11 h.

Ilegumova divadelní společnost, Praha

Zmrzlíkův sněhulák (40', 3+) | *doplňkový program*

Nanuk Zmrzlík si užívá sněhu... Skromný vánoční muzikál pro jednoho herce a klavíristku.

MED | 10, 14 (C), 16 (A) a 18 (B) h.

Bazilisk, DDM Praha 9

Past na myši (30', 12+) | *hlavní program*

Právě v tuto chvíli svádí miliony lidí boj se svým svědomím.

Divadlo Karla Pippicha | 12 a 15 (A+B+C) h.

Karromato, Soběslav

Dřevěný cirkus (50', 4+) | *inspirativní program*

Akrobaté! Divoká zvířata! Klauni! Loutkové představení plné energie, překvapení a speciálních triků je inspirované varietními výstupy z 19. století.

Divadlo Karla Pippicha | 13 h.

Karromato, Soběslav

Master Class - Varietní marionety (40', 10+) | *doplňkový program*

Přednáška divadla Karromato o varietních marionetách.

herna Divadla Karla Pippicha | 13 a 15 h.

Překvapený štrůdl, ZUŠ Chlumeck nad Cidlinou

Papír, papír, papír (25', 3+) | *doplňkový program*

Jak voní? Jak vypadá? Jak zní? Jak inspiruje? Jak se proměňuje? Jak chutná?...PAPÍR? Představení pro malé děti a jejich rodiče.

Spolkový dům | 13 v 17 h.

DAMÚZA, Praha

Medvědí princ (40', 4+) | *inspirativní program*

Ve světě, kde pohádkové bytosti mizí anebo přestávají věřit, že něco jako pohádka ještě vůbec existuje...

Malá scéna DKP | 14 (A), 16 (B) a 18 (C) h.

Loutkové divadlo V Boudě, Pízeň

Kašpárek s Honzou v zakletém hradu (40', 3+) | *hlavní program*

Dobrodružství Kašpárka s Honzou na cestě za pokladem.

Divadlo Karla Pippicha | 19 (D) a 21.30 (A+B+C) h.

Roberto White, Argentina

Criaturas particulares (50', 5+) | *inspirativní program*

Představení s klaunem a tělovými loutkami, které spojuje pantomimu s divadlem objektů vhodné pro všechny věkové kategorie od 5 let výše. Kompozice sedmi krátkých, na sobě nezávislých, poetických i humorných příběhů.

okolo Divadla Karla Pippicha od 14.30 do 18 h.

Studio DAMÚZA a Festival VyšeHrátky

Divadelní bojovka na téma Karel IV. (60', 4+)

| *inspirativní program*

Putovní dětské hřiště nabízí množství interaktivních atrakcí, stanovišť a objektů a tematický workshop. Vše je spojeno do takzvané divadelní bojovky - tentokrát na téma Karel IV.

Divadelní bojovka je zážitkový a vzdělávací program pro rodiny s dětmi, který má podobu pěti stanovišť - scénograficky zpracovaných objektů, u kterých jsou děti prostřednictvím herců vtaženy do části příběhu. Po projití všech stanovišť se účastníkům složí příběh života Karla IV. a také panovníkův přínos pro naši historii. Program, který má podobné rysy jako například slavná Pevnost Boyard a staví na silném zážitku.

Do programu je možné se zapojit kdykoliv.

POZOR ZMĚNA V PROGRAMU!

Zmrzlíkův sněhulák (v 9 a 11 h.) se z MEDu přesouvá na Malou scénu divadla.

Výtvarné dílny

Slavoj Divadla Karla Pippicha | 10-12 h.

Čmukaři Turnov

Vyrob si loutku, kterou ještě nemáš

Divadelní kavárna Divadla Karla Pippicha | 10-12 h.

Jakub Mlád a Jitka Pavlíková

Výroba papírového divadla včetně sady loutek

Stan za Divadlem Karla Pippicha | 17-19 h.

Výtvarné a kreativní dílny Studia DAMÚZA

Dílny pro děti i jejich rodiče.

Jaromír 99

koncert za divadlem | od 20 h.

Zpravodaj 65. Loutkářské Chrudimi

Vydává a tiskne: Chrudimská beseda

Redakce: Jacques Joseph /pab/ (šéfredaktor), Hana Volkmerová /HAV/, Magda Zicháčková /maz/, Kateřina Korychová /kar/, Jarek Jurečka /jj/

Foto: Ivo Mičkal a redakce | Grafická úprava, sazba: Petra Libová | Kontakt: lepabouk@gmail.com | Neprošlo jazykovou úpravou!